

RB-UT-UA
Ylva Kungberg
010-2405350
ylva.kungberg@msb.se

Förslag till ny föreskrift med upphävande av MSB:s föreskrift (MSBFS 2014:4) om behörighetskrav för antagning till utbildning enligt förordning (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor

Allmänt

Inledning

I denna konsekvensutredning kommer nuvarande och berörd utbildning i skydd mot olyckor, (SMO) att benämnas på följande sätt; utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete.

Utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete är en egentillträdesutbildning och den kommer att innehålla två utbildningsspår, ett spår som riktar sig till sökande med examen från gymnasiet från ett högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram. Det andra spåret riktar sig till sökande som redan innehar yrkeserfarenhet och tidigare utbildning inom räddningstjänstområdet samt har examen från gymnasiet från ett högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram.

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) föreslår att MSB:s nuvarande föreskrift (MSB 2014:4) om behörighetskrav för antagning till utbildningen enligt förordningen (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor upphävs och ersätts med ny föreskrift (MSBFS 2025:X).

Enligt 1 § förordning (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor ska MSB bedriva utbildning inom området skydd mot olyckor. Enligt 2 § får MSB meddela föreskrifter om de krav på behörighet som ställs för antagning till utbildningarna.

De utbildningar som berörs av de föreslagna föreskrifterna är:

- Utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete
- Utbildning som leder fram till examen som skorstensfejare
- Vidareutbildning till skorstensfejaretekniker

MSB:s förslag på ny föreskrift baseras huvudsakligen på behov av förändring inom följande områden:

- **Utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete**

I förarbetet och under projektets gång har regelbunden samverkan och dialog med referensgrupp, chefsgrupp och andra representanter i räddningstjänstråd, utbildningsutskott samt med arbetsmarknadens parter skett.

Resultatet av förarbetet ledde fram till att ett projektdirektiv kom till stånd i januari 2025.

Innehållet i projektdirektivet handlade bland annat om revidering och utveckling av innehållet, kurslängd, utbildningsplan, kursplan m.m.

- **Utbildning som leder fram till examen som skorstensfejare och vidareutbildning till skorstensfejaretekniker**

Regelbunden samverkan och dialog med branschorganisation har skett gällande skorstensfejarutbildningarnas nuvarande uppställda behörighetskrav.

- **Anpassning utifrån ändrad gymnasiereform Gy11 och Gy25**

Ändrade behörighetskrav för utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete, utbildning som leder fram till examen som skorstensfejare samt vidareutbildning som leder fram till examen skorstensfejartekniker på grund av ny gymnasiereform som trädde kraft den 1 juli 2025, GY25¹.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Skolverket har tagit fram en ny gymnasiereform för gymnasiet och kommunal vuxenutbildning för de som påbörjar utbildning från och med 1

¹ <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/forandringar-inom-skolomradet/gy25---amnesbetyg-pa-gymnasial-niva#heading-2>

juli 2025 (GY25). Gy25 kommer att medföra en ny nivå för grundläggande behörighet. Ämnesbetyg ersätter dagens kursbetyg och nya examensmål, programmål och programstrukturer börjar gälla. Alla ämnesplaner utformas som sammanhållna ämnen med nivåer i stället för dagens kurser. Ett ämne kan ha en eller flera nivåer.

Mot bakgrund av att GY25 har börjat gälla har MSB sett över behörighetskraven för de utbildningar som berörs och vilka det är framgår i nuvarande gällande föreskrift MSFS 2014:4. Kraven hänvisar inte till att grundläggande behörighet behöver uppnås.

De nuvarande uppställda särskilda kraven Svenska 2, Samhällskunskap 1a2 och Samhällskunskap 1b har påverkats av den nuvarande gymnasieformen Gy11 och de kommer även att påverkas framledes av den kommande nya betygsreformen GY25 och detta för att kurserna inte har ingått eller kommer att ingå i ny programstruktur för yrkesprogram som obligatoriska kurser (gymnasiegemensamma ämnen).

Enligt 4 kap. 23 § gymnasieförordningen (2010:2039) framgår det att en elev som läser på exempelvis restaurang- och livsmedelsprogrammet (yrkesprogram) får välja bort kurserna svenska 2 och 3 eller svenska som andraspråk 2 och 3. För att uppnå en grundläggande behörighet för de som berörs av Gy25 och läser på ett yrkesprogram så innebär det att eleven behöver läsa 200 gymnasiepoäng i ämnet svenska samt 100 gymnasiepoäng i ämnet Engelska.

Dessutom behöver en elev som läser på yrkesprogram enligt GY25 läsa till ytterligare 50 gymnasiepoäng i ämnet Samhällskunskap under pågående gymnasieutbildning för att anses behörig till nuvarande utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete eller för utbildning som leder fram till examen som skorstensfejare.

Eleven behöver därför göra väl underbyggda val under sin gymnasieutbildning eller vara beredd på att komplettera och läsa in ämnen på kommunal vuxenutbildning vilket i sin tur kan både vara svårt att göra beroende på dennes arbets- familje eller ekonomiska situation. Att följa Gy25 och GY11 om grundläggande behörighet eller att behålla nuvarande särskilda behörighetskrav innebär ett omotiverat försvårande för sökande till MSB:s utbildningar. Senaste översynen av nuvarande gällande föreskrift skedde för över tio år sedan.

Då MSB:s utbildningar är av praktisk karaktär anser MSB att det inte är lämpligt att fortsätta ha kvar de båda särskilda behörighetskraven, Svenska 2 och Samhällskunskap 1a2 eller Samhällskunskap 1b. Det skulle inte heller vara lämpligt att höja behörighetskraven eftersom de inte är nödvändiga för att klara av och genomföra MSB:s utbildningar. MSB föreslår nu därför en ändring av gällande föreskrift på så sätt att det motsvarar de krav som krävs som endast ställs för att en elev ska få en godkänd gymnasieexamen från ett

högskoleförberedande program eller ett yrkesprogram alternativ kommunal vuxenutbildning.²

Viktigt att poängtera är att om Svenska 2 och Samhällskunskap 1a2 och Samhällskunskap 1b tas bort som krav så innebär detta nu att MSB kan komma att behöva utvärdera utfallet efter kommande antagningsomgångar för att säkerställa att innehållet i de tre berörda utbildningarna motsvarar de antagnas förkunskapsnivå.

Gy25 gymnasiereform innebär att MSB:s föreskriftsförändring blir en ren administrativ förändring när det kommer till behörighetskrav för antagning till utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete, examen som skorstensfejare och för vidareutbildning som leder fram till examen som skorstensfejartekniker.

Uppställning av nytt förslag på behörighetskrav i föreskrift

Det nya förslaget ser ut enligt följande:

Behörig att antas till utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete är den som

1. a) har examen från ett högskoleförberedande program från gymnasieskolan eller,

b) har examen från ett yrkesprogram från gymnasieskolan eller,

c) har förvärvat kunskaper som motsvarar a) eller b) på annat sätt,
2. har körkort med behörighet B,
3. är simkunnig, och
4. uppfyller kraven i den medicinska kontrollen för rök- och kemdykning enligt 8 kap. 4–6 §§ Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (2023:15) om medicinska kontroller i arbetslivet.

Uppställning av nytt förslag på behörighetskrav för personer med yrkeserfarenhet och tidigare utbildning

I samband med nuvarande översyn finns också ett riksintresse att se till att utveckla ett nytt behörighetsspår för de personer som redan besitter yrkeserfarenhet och tidigare utbildning.

Det nya spåret innebär att sökande som uppfyller behörighetskraven kan påbörja utbildning vid termin två. Avsikten är att skapa en förkortad utbildning som tillvaratar befintlig kompetens och underlättar för räddningstjänstorganisationer att kompetensutveckla sin personal.

² <https://www.uhr.se/syv/svenska-meriter-i-antagningen/gymnasieexamen/>

För att säkerställa en likvärdig kunskaps- och färdighetsnivå hos de studerande som ska påbörja utbildningen termin två kommer följande behörighetskrav uppställas.

Behörig att antas till utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete med utbildningsstart i termin två är den som

1. a) har examen från ett högskoleförberedande program från gymnasieskolan eller,
- b) har examen från ett yrkesprogram från gymnasieskolan eller,
- c) har förvärvat kunskaper som motsvarar a) eller b) på annat sätt,
2. har körkort med behörighet B,
3. är simkunnig, och
4. uppfyller kraven i den medicinska kontrollen för rök- och kemdykning enligt 8 kap. 4–6 §§ Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (2023:15) om medicinska kontroller i arbetslivet.

samt

1. har genomgått grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (Grib) med godkänt resultat eller annan motsvarande utbildning.
2. uppfyller kraven om utbildning och övning som rökdykare enligt 14 kap. 20 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (AFS 2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten, och
3. har anställning i utryckningsstyrka i en kommunal räddningstjänsts heltidsorganisation.

Eftersom termin 1 i det nya utbildningskonceptet till stora delar kommer att bestå av nuvarande Grib-utbildning kommer sökande därför att behöva inkomma med styrkande dokumentation i samband med antagning för att kunna bedömas behörig.

Sökande ska ha genomgått grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap med godkänt resultat eller motsvarande utbildning.³

Sökande behöver även uppfylla kraven om utbildning och övning som rökdykare och detta behörighetskrav syftar till att säkerställa att den sökande inte enbart har de medicinska förutsättningarna för rökdykning,

³ Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (Grib) innehåller Kurs 1 Kommunal räddningstjänst och Kurs 2 Räddningsinsatsen.

utan också har den praktiska färdighet och aktuella kompetens som krävs.

Specifikt åsyftas att den sökande ska ha genomfört de årliga övningar som krävs för att upprätthålla sin färdighet som rökdykare, i enlighet med kraven i 4 kap. 20 § Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd (2023:13) om risker vid vissa typer av arbeten. Detta säkerställer att den sökande har en verifierbar och aktuell praktisk färdighet. MSB kommer därför att ta fram ett intyg som ska fyllas i och skickas in av sökande i samband med anmälan till utbildning och på så sätt styrker sökande sin behörighet.

När det gäller punkt 3 ska sökande styrka sin anställning i en uttryckningsstyrka vid en kommunal räddningstjänsts heltidsorganisation genom att skicka in ett intyg som MSB kommer att ta fram. Kravet kopplar behörigheten till ett faktiskt personalförsörjningsbehov hos en arbetsgivare och säkerställer relevanta operativa erfarenheter från den kontext utbildningen förbereder för.

I nuvarande utvecklingsarbete har det inte framkommit att sökande behöver uppvisa och styrka andra förkunskaper än de som detta förslag innehåller för att kunna antas och genomföra utbildningen.

Utbildning som leder fram till examen som skorstensfejare och vidareutbildningen till skorstensfejartekniker

Den översyn som genomförs av utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete föranleder även justeringar för utbildningen som leder fram till examen som skorstensfejare. Detta eftersom den har samma gymnasiala uppställda behörighetskrav i nuvarande föreskrift. Det uppstår därav ett följdbehov av att justera även dessa. Detta medför i sin tur ett behov av att även anpassa behörighetskraven för vidareutbildning till skorstensfejartekniker.

I praktiken innebär den föreslagna justeringen att det tidigare kravet på specifika gymnasiekurser för behörighet till vidareutbildning till skorstensfejartekniker tas bort. Syftet är att skapa ett konsekvent och sammanhängande regelsystem.

Behörig att antas till utbildning som leder fram till examen som skorstensfejare är den som

1. har examen från ett högskoleförberedande program från gymnasieskolan eller,
2. har examen från ett yrkesprogram från gymnasieskolan eller,
3. har förvärvat kunskaper som motsvarar 1 eller 2 på annat sätt.

Behörig att antas till vidareutbildning som leder fram till examen som skorstensfejartekniker är den som

1. har examen från skorstensfejareutbildning, eller motsvarande examen enligt äldre bestämmelser, eller har genomgått utbildning i annat land som bedöms ge motsvarande kunskaper, och

2. har praktisk erfarenhet från verksamhet enligt 3 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor eller motsvarande verksamhet enligt äldre bestämmelser under sammanlagt tre år, varav minst ett år efter avlagd examen som skorstensfejare eller annan utbildning som avses i 1.

MSB är medveten om att det finns ett bredare intresse för att se över hela kompetensförsörjningssystemet för brandskyddskontroll, inklusive alternativa vägar för behörighet till vidareutbildning som skorstensfejartekniker. Den nu föreslagna justeringen ska därför även den ses som en administrativ anpassning, huvudsakligen föranledd av de övriga förändringarna i föreskriften.

Om denna föreskrift inte kommer till stånd så kommer nuvarande föreskrift fortsättningsvis att gälla även i samband med antagning till utbildningsstart hösten 2026. En försening skulle då innebära att ett nytt utredningsarbete kommer att behöva påbörjas, vilket exempelvis kan leda till en omformning av utbildningsväg för de med tidigare yrkeserfarenhet från utryckningsstyrka vid en kommunal räddningstjänsts heltidsorganisation när det kommer till utbildning som leder till examen i säkerhets- och räddningsarbete. En annan effekt som en försening kan medföra är att kommunal räddningstjänst inte kan utöka sina personalvolymerna i den utsträckning som de planerar för dvs. tillgång till utbildad personal finns inte att tillgå.

Alternativt att enbart ta fram en vägledning är inte möjligt eftersom det innebär att MSB inte då kan reglera behörighetskrav genom det tillvägagångssättet. En vägledning har en avsaknad av rättslig fastslagna kriterier. Det bedöms därför vara mest ändamålsenligt att reglera behörighetskraven i en föreskrift.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

De som berörs av den nya föreslagna föreskriften är sökande till utbildning som leder fram till examen i säkerhets- och räddningsarbete, examen till skorstensfejare och vidareutbildning till skorstensfejartekniker.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

MSB har ett uttryckligt bemyndigande (tillåtelse) från regeringen i 2 § tredje stycket förordning (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor för

att få utfärda föreskrifter om de krav på behörighet som ställs upp för antagning till utbildningarna.

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regeringsalternativen

De föreslagna föreskrifterna orsakar inga kostnader utan gynnar sökande till berörda egentillträdesutbildningar.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Om en EU-medborgare söker till MSB:s utbildningar gör MSB en bedömning av dennes utländska utbildning baserat på Universitets- och högskolerådets (UHR) bedömningshandböcker.⁴ Dessa baseras i sin tur på UHR:s eget regelverk. MSB:s bedömning av utländska utbildningar baseras således på regler som beslutats av en annan myndighet. Mot denna bakgrund bedömer MSB att de nu föreslagna föreskrifterna inte står i strid med Sveriges medlemskap i EU.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

MSB bedömer att de nya föreskrifterna bör träda i kraft senast den 1 februari 2026 och detta för att sökande till utbildningarna ska få information vilka behörighetskrav som krävs i god tid inför nästa antagningsomgång med start den 16 mars 2026⁵. Information kommer, efter beslutande och tryck, att publiceras på MSB:s webbplats för de aktuella utbildningarna. Information kommer finnas för sökande angående antagningsförfarande och behörighetskrav.

Nya blanketter för intygande av de olika behörighetskraven för utbildning som leder fram till examen i räddnings- och säkerhetsarbete kommer att följa de mallar och riktlinjer som myndigheten kommer att ta fram i samband med namnbytet av myndigheten, detta arbete kommer att påbörjas under hösten 2025.

Kommuner och regioner

Förslaget innebär inte några förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter, eller av grunderna för kommunernas eller regionernas

⁴ https://www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/publikationer/lagar-och-regler2/uhrfs/2024/uhrfs-2024-7-foreskrifter-om-grundlaggande-behorighet-och-urval.pdf

⁵ <https://www.antagning.se/sv/anmal-dig-sa-har/viktiga-datum/>

organisation eller verksamhetsformer.

Uppföljning av konsekvenser av föreskrifter

En första uppföljning kommer att ske så snart det är möjligt att utvärdera reglernas effekter och därefter regelbundet.

Ange vem som kan kontaktas vid eventuella frågor

Ylva Kungberg, RB-UT-UA

Monica Roxne, RB-UT-UA

Per Helling, RB-UT-LE

Pär Nordstrand, RB-UT-UI

Mattias Åkerlund, RB-UT-VU2